

SCENARIJ POUČAVANJA

Kako raditi s djecom – žrtvama vršnjačkog nasilja

Predmet

Međupredmetna tema

Osobni i socijalni razvoj

Građanski odgoj i obrazovanje

ODGOJNO-OBRAZOVNA OČEKIVANJA

Učenici opisuju svoje pozitivne i negativne osobine, uspjehe i neuspjehe, sebe kao člana svoga razrednog odjela i škole, prepoznaju i imenuju složene emocije i njihove uzroke, razlikuju doživljavanje i izražavanje emocija.

Razred

Od 5 do 8 razreda.

Može i drugačije

KLJUČNI POJMOVI

nasilje, zauzimanje za sebe, vršnjačka pomoć, osobe od povjerenja

INFORMACIJE O AKTIVNOSTI

[Razina složenosti primjene IKT](#)

A1 - Početnik

Korelacije i interdisciplinarnost

U kurikulumu svih nastavnih predmeta, međupredmetnih tema (Učiti kako učiti, Građanski odgoj i Obrazovanje), satova razrednika, provedba putem radionica, igranjem uloga, raspravom.

Dogovor o pravilima rada: dizanjem ruke učenici dolaze do riječi, dok jedan govori ostali slušaju, iznosimo osobna iskustva, poštujemo svačije iskustvo.

Aktivnosti: usmeno izlaganje, razgovor, diskusija, grupni rad, igranje uloga.

Opis aktivnosti

1. Uvodni razgovor s učenicima o tome što je za njih nasilje. Odgovore napišu ili nacrtaju na zajednički papir tako da u sredini papira ostane mjesta za definiciju.

Razgovor o zajedničkim elementima iz napisanog – zaključak je da nema jednostavne definicije nasilja, ali mi ćemo koristiti ovu: Nasilje je upotreba sile ili prijetnja silom pojedinca ili više njih nad drugom osobom ili osobama.

Definiciju netko od učenika zapiše na zajednički papir na vidljivo mjesto i iz nje se povuku tri linije koje vode do vrsta nasilja.

Grupa raspravlja o značenju svake od vrsta nasilja (fizičko, emocionalno/psihološko i seksualno) nakon čega se pročitaju definicije koje su im podijeljene nakon diskusije.

fizičko	upotreba fizičke sile poput guranja, šamaranja, rezanja, gušenja ili udaranja...
emocionalno	uključuje prijetnje uvrede, isključivanje, ogovaranje, pritiske, izraze ljubomore ili kontroliranje odluka i aktivnosti druge osobe
seksualno	svaki prisilan seksualni kontakt kojim se osoba tjera na seksualnu aktivnost protiv svoje volje, uključuje i seksualne komentare koji drugu osobu vrijeđaju ili izazivaju osjećaje neugode i srama

2. Grupna rasprava o slijedećim pitanjima:

- koje su vrste nasilja najčešće među vršnjacima;
- jesu li češća vršnjačka nasilja među dječacima ili djevojkama;
- jesu li češća vršnjačka nasilja među djecom koja se poznaju ili među nepoznatom djecom;
- jesu li češći napadači dječaci ili djevojčice;
- jesu li češće žrtve dječaci ili djevojčice;
- koje se vrste nasilja najčešće pojavljuju u odnosima muškaraca i žena (nasilje muškaraca nad žena i djevojkama i nasilje žena na momcima i muževima);
- koje se vrste nasilja najčešće pojavljuju u obiteljima (roditeljsko nasilje na djecom i međusobno među članovima obitelji);
- koje se nasilje najčešće pojavljuje među odraslim osobama (nasilje među muškarcima, seksualni napadi na žene, nasilje na manjinama);
- koja je najuobičajenija vrsta nasilja nad ženama, a koja nad muškarcima;
- tko je nasilniji, muškarci ili žene;
- koja je najuobičajenija vrsta nasilja koju koriste muškarci, a koju žene;
- zaslužuje li itko biti žrtva nasilja;
- može li žrtva spriječiti nasilje i kako.

3. Rad na scenarijima:

Učenicima se ispriča/pročita priča o slučaju nekog vršnjačkog nasilja:

„Josip s prijateljem Marinom izlazi iz škole na veliki odmor. Skoro svaki dan pa tako i danas odlaze do

obližnjeg parka jer je tamo uvijek zabavno. Znaju da ne smiju za vrijeme nastave u park, ali tamo je tako uzbudljivo, prostrano i dobro. Na izlasku ugledaju nekoliko dječaka koji im se baš i ne sviđaju „na prvu“. Trojicu od njih poznaju iz škole jer neki idu s njima, a neki su išli dok im je četvrti potpuno nepoznat. Odjednom trojica od njih počnu trčati za Marinom koji se dao u bijeg „glavom bez obzira“. Josipa je počeo hvatati strah i odlučuje otići iz parka prema školi, a prijatelja Marina ostavlja da ga oni dečki „love“. Čim Josip dođe u školu javi učiteljici da je Marin ostao u parku jer ga trojica hvataju. Marina su ona trojica uhvatila i stala su ga udarati šakama po glavi i licu, nogama po tijelu. Rekao je napadačima kroz suze da ga puste i neka prestanu, ali oni su na njega vikali da šuti i nastavili ga udarati. Pustili su ga tek kada je pored njih prošao muškarac koji je trčao i koji ih je rastjerao vičući na njih „Prestanite! Što to radite? Ostavite ga na miru?“ Kada se vratio u školu Marin je bio uznemiren, tresao se, žalio na bol u glavi i trbuhu, na vrtoglavicu i mučninu.“

4. Učenici predlažu moguća rješenja pomoću vođenih pitanja:

- Tko je žrtva u ovoj priči?
- Tko je napadač u ovoj priči?
- Tko je promatrač u ovoj priči?
- Kako se osjećala žrtva?
- Što biste vi učinili, biste li otišli, biste li rekli nešto, zašto da i zašto ne?
- Bi li bilo drugačije da je prijatelj ostao žrtvu?
- Što možete učiniti u situacijama poput ove, koje su vaše mogućnosti?
- Kakva je naša odgovornost u sprječavanju drugih u vršenju nasilja?

5. Igranje uloga u „uspješnom“ scenariju (učenici koriste poruke, metode i sugestije predloženih rješenja kakao bi izbjegli nasilje). Uvježbavaju asertivnost u držanju i govoru, traženje pomoći od prijatelja, zauzimanje za prijatelja, povjeravanje odrasloj osobi od povjerenja. Među dobrovoljcima se izaberu dva učenika i podijele im se uloge npr. žrtve i prijatelja, žrtve i napadača, žrtve i odrasle osobe od povjerenja.

Primjer žrtva i prijatelj: „...Na izlasku ugledaju nekoliko dječaka koji im se baš i ne sviđaju „na prvu“. Trojicu od njih poznaju iz škole jer neki idu s njima, a neki su išli dok im je četvrti potpuno nepoznat. Marin kaže Josipu: „Njih ne volim. Stalno mi prijete.“, a Josip će: “Zajedno smo i ako ti budu prijetili reći ćemo im da to nemaju pravo raditi i da ćemo ako ne prestanu pozvati učitelje u pomoć. Sada idemo natrag prema školi. Tamo ima djece i učitelja pa nam neće ništa.“

Primjer žrtva i napadač:“... Odjednom trojica od njih počnu trčati za Marinom koji se dao u bijeg „glavom bez obzira“... Marina su ona trojica uhvatila i stala su ga udarati šakama po glavi i licu, nogama po tijelu. Povikao je prema napadačima:“Prestanite!“ i počeo vikati: „U pomoć!“, a zatim je stao vrištati tako strašno da su se napadači uplašili. Čim se oslobodio napadača vratio se u školu i prvom učitelju kojeg je ugledao sve ispričao.“

Primjer žrtve i odrasle osobe od povjerenja:“... Kada se vratio u školu Marin je bio uznemiren, tresao se, žalio na bol u glavi i trbuhu, na vrtoglavicu i mučninu.“

Marin: „Učitelju molim Vas mogu li Vam ispričati što mi se sada dogodilo? “

Učitelj: „Naravno Marine. Što ti se dogodilo? Jesi li dobro?“

Marin:“ Ona trojica iz naše škole su me uhvatila i stala udarati šakama po glavi i licu, nogama po tijelu. Rekao sam im kroz suze da me puste i neka prestanu, ali oni su na mene vikali da šutim i nastavili me udarati. Pustili su me tek kada je pored nas prošao muškarac koji je trčao i koji ih je rastjerao vičući na njih „Prestanite! Što to radite? Ostavite ga na miru?“ Sada sam uznemiren, tresem se, boli me glava i trbuh, na vrta mi se i mučno mi je.“

Učitelj: „Najprije ću se pobrinuti za tebe Marine, javit ćemo tvojoj mami i vidjeti kada i kako možeš

sigurno otići kući, kada ćeš liječniku i vidjeti gdje će te on poslati na pregled. Kada ti budeš na sigurnom pobrinut ću s eda ti dečki koji su te napali odgovaraju za to. Javit ću sve što si mi rekao njihovim učiteljima, roditeljima, ravnateljici, odgojiteljima i drugima koji brinu o njima. Važno je da svi koji poznaju te dječake koji su te napali vrlo ozbiljno i oštro razgovaraju s njima kako bi shvatili što su napravili i kako se to ne bi više nikada nikome dogodilo.“

Marin:“ Hvala Vam , već mi je malo bolje.“

6. Razgovor s učenicima nakon odigranog uspješnog scenarija o tome kako su se sada žrtva i počinitelj osjećali, jesu li se bojali, je li im ovaj scenarij draži, koji su lakše pratili, u kojem su se oni (kao promatrači, sudionici) bolje osjećali?

Ishodi za učenika/Učenik će moći:

Prepoznati potencijalno opasne situacije.

Zauzeti se za sebe u takvim situacijama.

Asertivno reći: Ne, prestani, nemaš pravo!

Potražiti pomoć vršnjaka.

Zauzeti se za vršnjaka u nevolji.

Povjeriti se odrasloj osobi os povjerenja.

Prepoznati situacije istodobnog doživljavanja različitih emocija.

Razlikovati odgovorno i neodgovorno ponašanje.

Opisati postupak popravljivanja pogreške (restituciju).

7. evaluacija:

Što sam naučio?	Što mi je ostalo nejasno?	O čemu želim saznati više?

Postupci potpore

Za učenike s poteškoćama osigurati produljeno vrijeme za pojedinu aktivnost i eventualno pomagača u nastavi ili podršku učitelja.

Za učenike koji žele znati više

Učenike koji žele znati više može se uputiti na izradu digitalnog stripa.

Dodatna literatura, sadržaji i poveznice

Korišteni su materijali iz ŠPP CAP, TeenCAP, SNCAP.

Impresum

Autor/ica: Dijana Toljanić

Godina izrade: 2024.

Licenca:

Attribution CC BY

Ovaj predložak se temelji na konceptu i načelima [e-Škole scenarija poučavanja](#) izrađenih u sklopu programa “e-Škole: Cjelovita informatizacija procesa poslovanja škola i nastavnih procesa u svrhu stvaranja digitalno zrelih škola za 21. stoljeće”. Predložak je izrađen u otvorenom formatu kako biste sve njegove elemente mogli prilagoditi (brisati, dodavati, uređivati) vlastitim potrebama.